

נשים

הגיו היכה מאחרי העדשה

חמש צלמות עיתונות ערכו תערוכה משותפת, ותוך כך נתגלו פרטים מפתיעים עז תכונותיהן המשותפות

"מי החליט שזה עיסוק גברי?" רחל הירש הרימה גבה בתמיהה וכמוה גם ארבע חברותיה.

חמש נשים, שכולן משקיפות על החיים מבעד לעדשת המצלמה. כולן אינן נשואות (שתים מהן גרושות והשאר רווקות), מצלמות עבור עיתונים ושבעונים ישראליים, וכולן מעידות על עצמן שהגיעו אל עיסוקן לגמרי במיקרה. לבד מאלה, ומלבד העובדה שהן פתחו השבוע תערוכת צילום מים משותפת - אין ביניהן מאומה מן המשותף.

יעל רוזן הרמת-נגינת במקורה הגיעה לצילום דרך התיאטרון. אחרי שיחירוה מצה"ל החלה "לחפש את עצמה" כדבריה. היא החלה לומדת תיאטרון, ואחר-כך הלכה לבית-צבי לברר אפשרות של לימוד ב-מקום. בכניסה פגשה יעל ידיד-צלם.

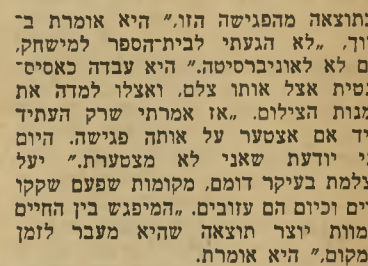
צלמת אורבך

"סטילס" מסביב לעולם

צלמת שני

לחפש את האבסורד

"כתוצאה מהפגישה הזו" היא אומרת ב"חיוך, "לא הגעתי לבית-הספר למישחק, וגם לא לאוניברסיטה." היא עבדה כאסיסטנטית אצל אהרן צלם, ואצלו למדה את אמנות הצילום. "אז אמרתי שרק העתיד יגיד אם אצטער על אותה פגישה. היום אני יודעת שאני לא מצטערת." יעל מצלמת בעיקר דומם, מקומות שפעם שקקו חיים וכיום הם עזובים. "המיפגש בין החיים והמוות יוצר תוצאה שהיא מעבר לזמן ולמקום" היא אומרת.

צלמת סוציאליזם. רחל הירש. היא לידת ברלין, שעלתה ארצה בגיל 11. במשך שנים עסקה בעבודה סוציאליזם, אך בשלב מסוים נשברה. "החלטתי לעשות הסבה מיקצועית" היא אומרת. "בדיוק הגיע לישראל דוד שלי, שהוא צלם מדעי. ביקשתי ממנו שיעזור לי למצוא מצלמה משומשת, ותודות לו רכשתי מכשיר מעולה.

"אחר-כך נסעתי לאקדמיה לאמנויות בקלן שבגרמניה. אז עדיין לא ידעתי איזה סוג צילום מעניין אותי ביותר. רק כשר הגענו ללימוד נושא הרפורטז'ה המצולמת, ידעתי שזה מה שאני מחפשת. מאז אני

צלמת-עיתונות. אינני מצלמת חדשות, ומי שום כך גורם האלימות אינו קיים כאן." רחל הירש מצלמת בעיקר נוף אנושי. דיוקנאות של טיפוסים שונים שאותם קלטה בשכונות יוצאות-דופן, בעיקר שכונות-עוני (שכונת הארגזים) ושכונות הר-דיות.

עליזה אורבך הגיעה לצילום דרך הוראת תנ"ך וסיפורות. היא בוגרת האוניברסיטה העברית בפילוסופיה, תנ"ך וסיפורות. משך שנים אחדות לימדה בגימנסיה רחביה בירושלים, ובשעות הפנאי עסקה בצילום כתחביב. אחר-כך החליטה ש"זה גם צריך להכניס משנה" היא עזבה את ההוראה והחלה מתפרנסת מצילום. בשנת 1972 השתתפה בצילומי סרט של גרגורי פק באילת. היא שימשה אז כצלמת "סטילס". בתום הסרט, היא מספרת, "פנה אלי

צלמת רשף

על שוטרים וגנבים

צלמת הירש

נוף אנושי

צלמת רוזן

מעבר לזמן ולמקום

גרגורי פק ושאל אם אהיה מוכנה להצטרף, כצלמת, לסרט שהוא עומד לצלם מסביב לעולם. מובן שהסכמתי. במשך חצי שנה הסתובבתי במקומות הכי אכסטיים שאפשר להעלות על הדעת, כמו איי פיג'י, אוסטרליה, מוזמביק, אקוודור, פנאמה ועוד. כל מיני איים נידחים באוקיינוס. מאז החלו פונים אלי מפקים, לבוא אל צלם סטילס." עליזה מצלמת בעיקר דמויות אנושיות. אהבה, כאב, ושאר סיטואציות מהחיים. "אני מנסה לתפוס מצבים מיוחדים מדברים (המשך בעמוד 37)

ג? הבדיחות על דויד לוי אינו הגל הראשון של בדיחות על אישי שילטון וממשל המציף את הארץ. אולם נראה כי בעשרה הימים האחרונים, מתייחסים לראשונה לעצם תופעת הבדיחות ולא רק לבדיחות עצמן.

התחיל בכך לוי עצמו. בראיון שנתן לרפאל בשן, בידועות אחרונות, לפני כ-10 ימים, היה לוי הראשון מכל קורבנות הבדיחות, שהתייחס אליהן בפומבי.

בתשובה לשאלת המראיין, הוא פתח במישפט שעורר עליו את רחמי הקוראים. "אני אדם כמו כל אדם, עם לב ורגש פנימי, ומובן שאני נפגע מהבדיחות האלה עד עומק נשמת. אינני הראשון והיחיד שניסו לרצוח את אופיו." אילו הסתפק לוי במישפט זה, היה רוכש לו את אהדת הציבור, וייתכן שהיה משכך את גל הבר-דיחות המוסיף לגאות ללא-הרף.

אולם לוי לא יכול להסתפק בכך, ומי מסכן מותקף ומושקף על-ידי הבדיחות, הפך מאשים: "ייתכן שהבדיחות הללו הן תוצאה מכך שהחברה הישראלית טרם התרגלה לעובדה שאיש עדות המזרח, ש-הוא מדרך הטבע 'קצת מפגר', כביכול, הגיע לעמדה ממלכתית, אומר את דעותיו בגלוי ומוכן להיאבק עליהן!"

באותו ראיון לא הסתפק לוי רק ב"גילוי" הסיבות לגל הבדיחות עליו, אלא אף חיפשה את האשמים, ורמן כאילו הוא

יודע מי ממציא את הבדיחות, ומי מפיק אותן: "ייתכן שדווקא בתוככי מיפלגתי יש לי כמה ידידים טובים, המקנאים באותו בחור מעיר-פיתוח, שהגיע לכהן נת שר." ולוי אף חושף את סוג הבדיחות המכאיב לו ביותר, באומרו: "כאשר מת-לוצצים על חשבון השכלתי, אני חייב לומר כי השכלה תיכונית יש לי, ואני ממשיך ללמוד יסודיים ומיכן להתמודד עם כל אקדמאי."

אולם, לא זו בלבד שאין ללוי השכלה כמעט כלל, אלא שהוא אף לא גויס לצה"ל מסיבה זו בדיוק (העולם הזה 2110). וגם אילו היתה לו השכלה תיכונית לפחות, הרי במישפט האחרון שאמר באותו ראיון הוא יצר בהבל-פיו בדיחה מוצלחת לא פחות, כאשר הציע לעמוד בתחרות השכי-לתית עם כל אקדמאי.

התגובה לדבריו אלה של לוי לא איחרה לבוא. העיתונאי נתן דונביץ, בהטור שלי ביומן הארץ, המתין חמישה ימים ויצא נגד דויד לוי באחת ההתקפות האישיות החריפות ביותר שראו אי-פעם אור בעיר-תונת הישראלית על שר כלשהו בממשלה. כתב דונביץ:

"אינך מר לוי, איש עדות-המזרח שר הוא מדרך הטבע קצת מפגר, כביכול" הראשון או היחיד שהגיע למשרת שר, גם אינך הראשון או היחיד מבין יוצאי צפון-אפריקה שהגיע למשרת שר. קדם לך אהרון און, שגם הוא בא מיישוב כפרי וזכה בהערכה רבה בתחום עיסוקו. לא סיפרו עליו בדיחות, בממשלה הנג'ר-חית, ליד השולחן שאתה מסב אליו, יושב אהרון אביר-חצירא, שר הדתות, שבא אל שולחן הממשלה מעיר-שדה רמלה, ואינני יודע אם יש שוני מהותי בין רמלה לבין בית-שאן, לא לועגים לו. ועוד: גם סגן שר התעשייה, המסחר והתיירות, יצחק פרץ, מוצאו מצפון-אפריקה ומעיר-פרי-תוח, איש אינו מספר עליו בדיחות. מת-ייחסים אליו ברצינות האיווה.

גלי בדיחות קטלו, בעבר הלא כל-כך רחוק, אישים בישראל שהם אשכנזים מדולפלים, המטבילים את דבריהם במלים ובמשפטים באדיש, אתה עצמך הוכרת את לוי אשכול, ועדיין זוכרים את צרור הבדיחות על יופי אלמוגי, והבדיחות על הליכותיו של פנחס ספיר - הולכות ברגל? אין כאן מיתקפה עדתית מובהקת

כפי שאתה מנסה, לא בפעם הראשונה, להציג דברים.

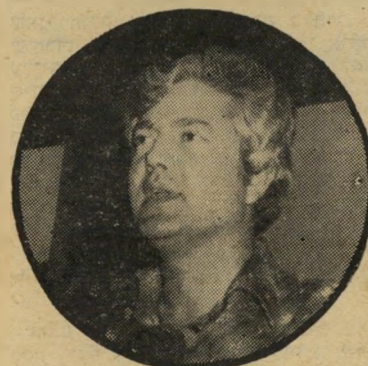
"מדוע מבקשים יוזמי הבדיחות להעניש אותך, מר לוי? משום שחלק מן הציבור, חלק לא מבוטל, חש בעת מלחמת הבחי-רות שאתה משחק באש. מסית ללא רסן את תושבי עירות הפיתוח, על רקע עדתי ומעמדי, נגד הקיבוצים השכנים. נגד הר-ישוב הממוסד. מה גם, שבאותה תקופה נכתב בעיתונים כי בשעה שאתה עושה בפוליטיקה מפלגתית בת-לאיב ובירור שלים, עוזרת בת קיבוץ מתנדבת, (ממעו: חיים, אם אינני טועה), לאשתך בבית"

מגפת

הבדיחות

שאן, לטפל בילדיך, בביתך, אין ספק בליבי, שהחשש - אולי הפחד - מפני אחד המנסה ללבות יצרים עדתיים לטובת האינטרס-האישי הצר שלו, או של מפלגתו, הוא אחד הגורמים לצורך הנפשי של ישראלים להתגונן ולהעניש, באמצעות הבדיחה והצחקוק.

"יש הבדל גדול, תהומי, בין המשפט 'אנו, תלמידי ז'בוטנסקי', הנאמר מפי מר בגין לבין אותו משפט כשהוא יוצא מפיק, ויש הבדל תהומי בין הפאתוס של מר בגין (שגם הוא מופרז ומעורר סימני-

שאלה), הנסב על יעדים ומשימות היסטוריים, לבין אותה אינטונציה, בפיק, כשר אתה מדבר על שואבי אבק ומגהצים. שני מיליונים אנשים רואים ושומעים זאת בר-טלוויזיה, ואתה מצפה שלא יגיבו ב"צחקוק?"

הפורקן של הציבור

האמת היא שדויד לוי לא המציא את דמות קורבן הבדיחות התורן, היו שקדמו לו. כמעט כל אישיות בכירה בארץ, זכתה" מדי פעם בפעם במנה משלה. דויד בן-גוריון אף הוא לא ניצל מכך. על דוב יוסף, שר הצנע, סיפרו הבדיחות שנגעו לנושא זה בלבד. גלים של הלצות אקטואליות שטפו גם את לוי אשכול המנוח, משום תפקידו כשר-